

Průzkum Ministra zdraví: Polovina dospělých nedodrží preventivní prohlídky, 39 % zanedbává pravidelnou účast

Polovina dospělých nechodí v doporučeném intervalu alespoň na jednu ze základních preventivních prohlídek, ukazuje nejnovější průzkum think-tanku Ministr zdraví ve spolupráci s NAPO a PAQ Research realizovaný v průběhu dubna 2023. Přestože více než dvě třetiny dospělých deklarují, že chodí na prohlídky k praktickému lékaři, zubaři a gynekologovi pravidelně, celých 39 % nedodrží doporučené intervaly alespoň u jedné z prohlídek. Dalších 14 % nebylo alespoň na jedné z uvedených prohlídek v posledních 10 letech a prevenci tak zanedbává zásadně. Uvedeným důvodem absence jsou často nepocítované zdravotní problémy a tedy nedostatek informací o nutnosti a významu prohlídek. To popírá samotný princip prevence. Přitom ta je klíčová, protože řada nemocí je preventabilních a včasná léčba může oddálit nebo zvrátit vážné komplikace. Například kardiovaskulární onemocnění je možné z 80 % ovlivnit životním stylem. Zvýšení informovanosti, zlepšení dostupnosti a funkční motivace jsou proto nezbytné pro zlepšení účasti na preventivních prohlídkách.

Sběr dat probíhal od 11. do 18. dubna online na Českém národním panelu. Vzorek dospělé populace (18+, N=1022) je reprezentativní z hlediska kraje a velikosti obce bydliště, pohlaví, vzdělání, věku respondenta a pracovního statusu. „*Hlavním cílem průzkumu bylo zmapovat, jak Češi přistupují k preventivním prohlídkám u praktického lékaře, zubaře a gynekologa, jak často se jich účastní, jaké vnímají bariéry nebo jak jsou spokojeni s jejich průběhem,*“ uvádí **analytička PAQ Research Kateřina Šafářová.**

Zanedbávání preventivních prohlídek a její dopady na zdraví populace

Podle nedávného průzkumu má polovina dospělé populace problém s dodržováním doporučených intervalů preventivních prohlídek. Téměř 39 % dospělých navštěvuje praktického lékaře, zubaře nebo gynekologii méně často. Dalších 14 % dospělých navíc zanedbalo alespoň jednu z těchto prohlídek po dobu posledních deseti let a prevenci tak zanedbává zásadně.

Do roku 2030 v Česku
prodloužíme dobu
prožitou ve zdraví o 5 let

Kontakt pro média

Táňa Lálová
tana.lalova@ministrzdravi.cz
+420 725 826 072

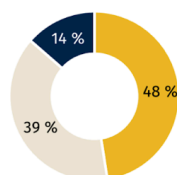
www.ministrzdravi.cz

Za povzbudivou lze považovat skutečnost, že více než dvě třetiny dospělých deklaruje účast na prevenci v souladu s doporučeními. Až 70 % dospělých navštěvuje zubaře alespoň jednou ročně (30 % dokonce dvakrát ročně). Téměř tři čtvrtiny žen pravidelně docházejí na gynekologickou prohlídku jednou ročně. Naopak nejméně často chodí dospělí na preventivní prohlídky k praktickému lékaři, přestože je doporučeno absolvovat tuto prohlídku jednou za dva roky.

Význam prevence je však nesporný, zejména pokud jde o onemocnění kardiovaskulárního charakteru, která jsou převážně preventabilní a až z 80 % ovlivnitelná životním stylem. **Petr Smejkal z IKEM a člen think-tanku Ministr zdraví zdůrazňuje:** „Včasným odhalením a adekvátní léčbou lze oddálit či dokonce zvrátit závažné komplikace nemocí, které se mohou vyvíjet bez příznaků po mnoho let. Je proto v zájmu každého jednoho člověka nevynechávat preventivní prohlídky, i když se cítí zdravý. Je naší povinností jako lékařů vysvětlit tento fakt a motivovat lidi k účasti na prevenci,“ a dodává: „K dosažení tohoto cíle je nezbytné aktivně vysvětlovat, co prevence obnáší a jaké jsou její přínosy. Ty mohou být pragmatické (udržení pracovní schopnosti a finanční stability), finanční (léčba nemoci je vždy nákladnější než její prevence) nebo psychosociální (aktivní život ve zdraví a duševní pohoda).“

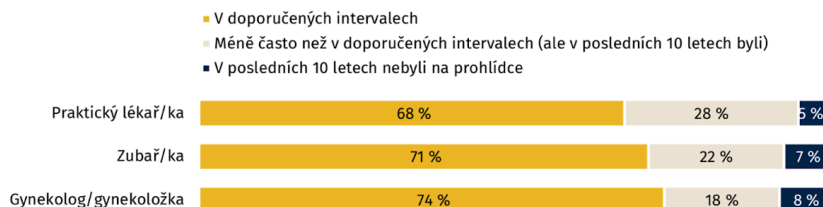
Výsledky průzkumu podporuje i zjištění studie [EHES 2019](#), z níž vyplývá, že pouze 50 % mužů a 43 % žen absolvovalo preventivní prohlídku u praktického lékaře v uplynulém roce (tedy 2019). [Poslední dostupná data](#) zveřejněné Ústavem zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS) ukazují, že zhruba tři miliony dospělých podstoupilo preventivní prohlídku u praktického lékaře, což představuje zhruba čtvrtinu dospělé populace.

Jak často chodí na všechny preventivní prohlídky (kategorie dopočítány z odpovědí respondentů)

- Vzorně dodržují všechny oblasti preventivní péče (praktik, zubař a u žen i gynekologie)
- Nezanedbávají žádnou oblast preventivní péče, ale nedodržují všechny vzorně
- Zanedbávají alespoň jednu oblast preventivní péče (v posledních 10 letech na nějaké prev. prohlídce nebyli)

Jak často chodí na konkrétní preventivní prohlídky

Poznámka: N = 1022 respondentů 18+ pro otázku: „Jak často chodíte na preventivní prohlídky k zubaři (tedy pravidelné prohlídky i prohlídky k praktickému lékaři pro dospělé? (tedy pravidelné prohlídky i pokud Vás nic nebolí)“ a N=510 žen pro otázku: „Jak často pravidelné prohlídky i pokud Vás nic nebolí“. Místo „V doporučených intervalech“ viděli respondenti v dotazníku konkrétní mořr další strany.

Do roku 2030 v Česku
prodloužíme dobu
prožitou ve zdraví o 5 let

Kontakt pro média

Táňa Lálová
tana.lalova@ministrzdravi.cz
+420 725 826 072

www.ministrzdravi.cz

O své zuby se s nejmenší pravidelností starají lidé bez maturity a muži. Největší míru účasti na preventivních prohlídkách u zubaře vykazují vysokoškoláci, z nichž 8 z 10 chodí alespoň jednou ročně, jak je doporučováno. Tři čtvrtiny žen pravidelně navštěvují gynekologii jednou ročně. Nejvíce disciplinovaní jsou v prevenci vysokoškolačky a ženy ve věku 18-54 let. Naopak nejméně často chodí na preventivní prohlídky ženy bez maturity a osoby starší 54 let.

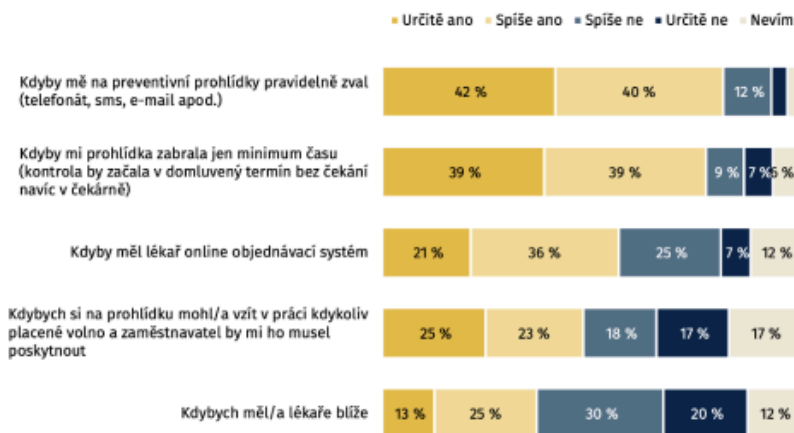
Mýtus: „K lékaři nemusím, protože nemám žádný problém“

Častým důvodem pro nižší účast na preventivních prohlídkách je přesvědčení, že pokud člověk nemá žádné zdravotní problémy, nemá důvod navštěvovat lékaře.

Edita Müllerová, místopředsedkyně [Národní asociace pacientských organizací](#)

(NAPO), jež se podílela na aktuálním průzkumu, komentuje: „*To de facto znamená, že lidé do velké míry neakceptují princip preventivní prohlídky nebo mají obavy z toho, co by se mohli dozvědět, a proto navštěvují lékaře pouze v případě konkrétních obtíží.*“ Co se týče nedostatečné účasti na zubních prohlídkách, často je důvodem fakt, že lidé nemají svého zubaře, protože ten jejich ukončil činnost. Respondenti také často uváděli, že nevědí, kdy byli naposledy na prohlídce a nikdo je na ni nezval. Müllerová dodává: „*Pokud by jednoduché pozvání dokázalo zvýšit účast na prevenci alespoň o 10 %, znamená to pro stát nevyužitý potenciál významné úspory nákladů na léčbu. To by, nejen v současné době hledání úspor, mělo být zásadním motivátorem pro aktivní komunikaci lékařů a pojišťoven s pacienty, kteří nebudou z diskuse vylučováni.*“

Poznámka: Chodí k praktikovi méně často než 1x za dva roky, N=324. Znění otázky: „Co by vás přimělo chodit na pravidelné prohlídky k praktickému lékaři častěji?“

Do roku 2030 v Česku
prodloužíme dobu
prožitou ve zdraví o 5 let

Kontakt pro média

Táňa Lálová
tana.lalova@ministrzdravi.cz
+420 725 826 072

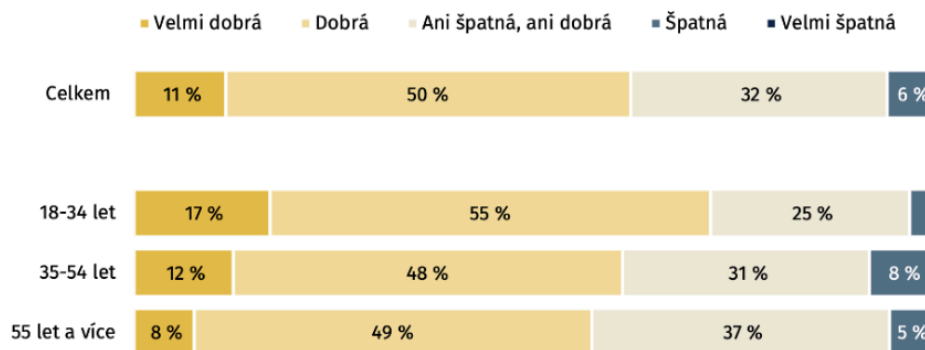
www.ministrzdravi.cz

Existuje několik faktorů, které významně ovlivňují pravidelnou účast na preventivních prohlídkách u praktického lékaře jednou za dva roky. Patří sem věk – nejvíce disciplinovaně chodí na prohlídky skupina lidí ve věku 55 let a starších. Dostupnost lékaře také hraje roli – lidé, kteří mají lékaře dostupného do 15 minut, chodí na prohlídky pravidelněji než ti, kteří k němu musí cestovat více než hodinu. Lidé, kteří pijí často alkohol, mají nižší šanci účastnit se vzorně preventivních prohlídek u praktika (i pokud se jinak neodlišují věkem, vzděláním apod.). Vyšší konzumace alkoholu a neúčast jsou zřejmě projevem celkově snížené starosti o vlastní zdraví. To je problém, protože konzumace alkoholu navíc zvyšuje riziko rakovin a dalších onemocnění, které by preventivní prohlídky měly odhalovat. Vliv má také spokojenost s praktickým lékařem a počet provedených úkonů – ti, kteří jsou spokojeni se svým lékařem a mají na prohlídkách provedeno více úkonů, chodí na prohlídky svědomitěji.

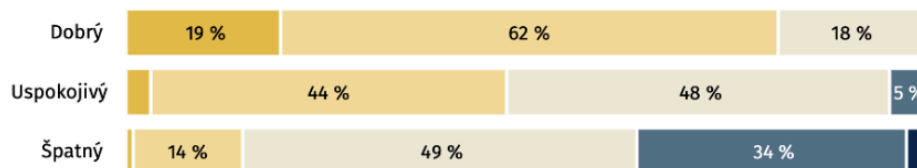
Vnímání kvality života a zdravotní stav spolu úzce souvisí.

Jen 15 % lidí ve špatné zdravotní kondici je s kvalitou svého života spokojeno. Celkově více než polovina dospělých hodnotí svůj zdravotní stav jako dobrý. Jako špatný hodnotí svůj zdravotní stav významně častěji lidé s nejnižšími příjmy, tedy více než čtvrtina lidí s příjmem pod hranicí chudoby. Nejčastěji hodnotili svůj zdravotní stav jako dobrý dospělí z Jihočeského kraje (62 %) a z Prahy (61 %). Jako špatný ho nejčastěji vnímali dospělí z Olomouckého (22 %), Královéhradeckého (20 %) a Karlovarského kraje (16 %).

Subjektivní hodnocení zdravotního stavu lze interpretovat dvěma způsoby. Buď jsou lidé spokojeni se zdravotním stavem už jen díky vědomí, že mají lékaře, na kterého se mohou obrátit v případě potřeby řešení akutních problémů. Nebo ještě **nevědí o svém zdravotním problému, a proto jsou dočasně ve spokojené nevědomosti. Takový stav je ale spíše časovanou bombou.** Při porovnání tří hlavních rizikových faktorů z průzkumu EHES 2019 se jako pravděpodobnější jeví druhá možnost.

SUBJEKTIVNĚ VNÍMANÝ ZDRAVOTNÍ STAV

Poznámka: N = 1022 respondentů 18+, znění otázky: „Jak byste ohodnotil/a kvalitu svého života?“

Do roku 2030 v Česku
prodloužíme dobu
prožitou ve zdraví o 5 let

Kontakt pro média

Táňa Lálová
tana.lalova@ministrzdravi.cz
+420 725 826 072

www.ministrzdravi.cz

Přílohy:

Vybrané preventabilní rizikové faktory a jejich výsledky ze studie EHES 2019

Hypertenze je nejčastějším onemocněním kardiovaskulárního systému. Hypertenzi mělo podle studie EHES 2019 celkem 39 % mužů a 26 % žen ve věku 25–64 let, přičemž 46 % mužů a 26 % žen o svém zdravotním stavu nevědělo a pouze 5 % léčených mužů a 21 % léčených žen dosáhli úspěšné léčby respektive kontroly nemoci (v této věkové skupině je cílovou hodnotou TK <130/80 mmHg).

Dyslipidemie, která zahrnuje skupinu metabolických onemocnění spojených s aterosklerózou, je dalším významným rizikovým faktorem. Vysoká hladina cholesterolu (hypercholesterolémie) byla zjištěna u 59 % mužů a 57 % žen ve věku 25–64 let. Dyslipidemii mělo 74 % mužů a 70 % žen, přičemž o svém zdravotním stavu nevědělo 67 % mužů a 66 % žen. Úspěšné léčby či kontrolou nemoci bylo dosaženo u 33 % mužů a 19 % žen.

Diabetes mellitus je chronické onemocnění s vysokou mortalitou a morbiditou, je spojeno s nedostatečnou produkcí inzulinu. Rozvoj diabetu úzce souvisí s nadváhou, jejíž podklad může být genetický nebo behaviorální. Jelikož se genetická složka podmiňující sklony k obezitě v populaci nijak nemění, veškerý nárůst počtu lidí trpících obezitou můžeme přikládat vlivům životního stylu. Diabetes byl zjištěn u 7,6 % mužů a 3,7 % žen (ve věku 25–64 let), přičemž o svém zdravotním stavu nevědělo 23 % mužů a 24 % žen. I přes to, že 77 % mužů a 76 % žen s diabetem bylo léčeno, až u pětiny (23 % mužů a 20 % žen) léčba nevedla k úspěšnému zvládnutí nebo alespoň kontrole nemoci.

Obezita úzce související s rozvojem diabetu a je také faktorem spojeným s mnoha dalšími komplikacemi a zdravotními riziky. Až 33 % mužů a 26 % žen spadá do kategorie obezity a 67 % populace se pohybuje nad hranicí normální hmotnosti se dle hodnot BMI (v pásmu pre-diabetu = ohrožené rozvojem onemocnění). Obezita zahrnuje komplikace jako hypertenzi, srdeční choroby, trombózy, poruchy trávicího systému či psychosociální problémy a další.

Zdroje dat:**O průzkumu “Zkušenosti dospělých s preventivními prohlídkami”**

Cíl průzkumu je na reprezentativním vzorku online dospělé populace (18+, N=1022) zmapovat:

- jak probíhají preventivní prohlídky u praktických lékařů pro dospělé, gynekologů a zubařů
- jak často Češi na tyto prohlídky chodí
- jaké jsou nejčastější bariéry pro účast na prevenci v předepsaných intervalech
- co může dospělé motivovat k vyšší účasti na prohlídkách

Sběr dat probíhal v období od 11. do 18. dubna 2023 online na Českém národním panelu a zajistila ho agentura NMS. Data analyzoval PAQ Research, na přípravě závěrečného reportu se podíleli analytici Kateřina Šafářová, Michal Kunc, Daniel Prokop a Eliška Dvořáková.

O studii EHES 2019

Studie EHES (European Health Examinations Survey) je prováděna zhruba v pětiletých rozestupech, další běh sběru dat je plánován na rok 2025 ke zveřejnění. EHES 2019 informuje o výsledcích zdravotního vyšetření EHES v české populaci realizovaného v návaznosti na Evropské výběrové šetření zdraví EHIS. Záměrem je zajištění podkladů pro politická rozhodnutí ve prospěch populace s cílem snižovat výskyt preventabilních nemocí. Šetření EHES objektivizuje údaje, které při sebehodnocení sdělili respondenti při sebehodnocení v dotazníku EHIS a konfrontuje je s naměřenými hodnotami v rámci zdravotního vyšetření.

O partnerech průzkumu:

[Ministr zdraví](#) má za cíl do roku 2030 v Česku prodloužit dobu prožitou ve zdraví o 5 let. Cestou k jeho dosažení jsou tři konkrétní pilíře, které změnu provázejí: Důraz na prevenci ve smyslu udržení zdraví a prodloužení délky života ve zdraví. Dále digitalizaci jako nástroje podporujícího osobní odpovědnost a motivaci ke změně. A v neposlední řadě se zaměření na efektivnější financování zdravotnictví.

[Národní asociace patientských organizací \(NAPO\)](#) sdružuje patientské organizace zaměřené na všechny typy onemocnění i zdravotního postižení působící v České republice. Úkolem NAPO je prosazovat kolektivní zájmy pacientů a poskytovat podporu svým členským organizacím. NAPO bylo založeno 17. listopadu 2021, u jeho zrodu stálo 11 zakládajících členů. Přípravný výbor však byl aktivní již od začátku roku 2021 a úspěšně se podílel na prosazení přednostního očkování proti Covid-19 pro lidi s chronickým onemocněním, na podpoře novely zákona o veřejném zdravotním pojištění při schvalování v Parlamentu ČR a na dalších aktivitách. V České republice

Do roku 2030 v Česku
prodloužíme dobu
prožitou ve zdraví o 5 let

Kontakt pro média

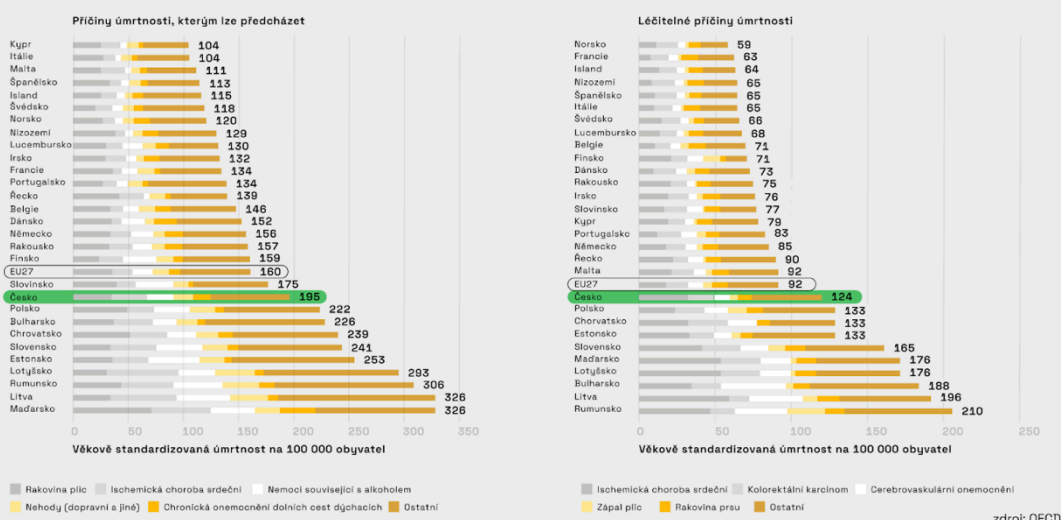
Táňa Lálová
tana.lalova@ministrzdravi.cz
+420 725 826 072

www.ministrzdravi.cz

pracuje zhruba 140 patientských organizací. Jedenáct z nich je v současnosti členy zastřešující organizace NAPO.

PAQ Research je sociologická výzkumná organizace. Jejím cílem je přinášet výzkumné poznatky pro efektivní fungování vzdělávací a sociální politiky. Přispívá k datově podloženému řešení klíčových společenských problémů, posílení rovných šancí a sociální koheze.

Úmrtnost z příčin, kterým lze předcházet a které lze léčit, je v Česku vyšší než průměr EU.

Do roku 2030 v Česku
prodloužíme dobu
prožitou ve zdraví o 5 let

Kontakt pro média

Táňa Lálová
tana.lalova@ministrzdravi.cz
+420 725 826 072

www.ministrzdravi.cz